

ZYGMUNT BAUMAN

9 stycznia 2017 r. w wieku 91 lat zmarł w Leeds profesor Zygmunt Bauman, socjolog i marksista. Urodził się w Poznaniu 19 listopada 1925 r. Po wybuchu wojny w 1939 r. wraz z rodzicami udał się do Związku Radzieckiego. Po ukończeniu szkoły 1943 r. rozpoczął studia na Uniwersytecie w Gorkim (teraz Niznij Nowgorod). Wkrótce potem został zmobilizowany i wcielony do moskiewskiej milicji, w której służył przez kilka miesięcy, regulując ruch na ulicach jako „inspektor ruchu drogowego”.

W wieku lat dziewiętnastu (1944) wstąpił do 1 Armii Wojska Polskiego. Pełnił funkcję oficera polityczno-wychowawczego, służąc w szeregach 4 Dywizji Piechoty im. Jana Kilińskiego. Wziął udział w bitwie o Kołobrzeg (został ranny) oraz w bitwie o Berlin.

W czerwcu 1945 wraz z całą 4 Dywizją Piechoty został wcielony do Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (KBW). W marcu 1953 został zwolniony z zawodowej służby wojskowej z powodu więzi z obcą klasowo i ideologicznie rodziną^[4], w związku z czym stwierdzono jego „nieprzydatność do dalszej służby w wojsku.

W 1954 ukończył studia filozoficzne na Uniwersytecie Warszawskim. Był uczniem Juliana Hochfelda. Kiedy na Wydziale Filozoficznym powołano przerwane w okresie stalinowskim studia socjologiczne i utworzono katedry socjologiczne Bauman podjął pracę w Katedrze Socjologii Stosunków Politycznych, którą kierował Julian Hochfeld. W tej katedrze napisał pracę doktorską i habilitacyjną. Po wyjeździe Hochfelda do pracy w UNESCO kierował katedrą, która po reorganizacji zmieniła nazwę na Katedrę Socjologii Ogólnej.

W 1968 r., w ramach kampanii antysemitycznej został wyrzucony z PZPR i zwolniony z pracy na socjologii Uniwersytetu Warszawskiego jako rewizjonista i syjonista. Po kilku miesiącach wraz z rodziną wyemigrował do Izraela. W latach 1969 - 1971 wykładał na Uniwersytecie w Haifie. Od 1971 do 1990 r. (do emerytury) był profesorem Uniwersytetu w Leeds.

Stał się najbardziej znanym w świecie współczesnym socjologiem polskim, myślicielem, znakomitym obserwatorem epoki postmodernizmu współczesnego świata. Miał zdolności do przedstawiania

syntezy różnych nowych zjawisk społecznych. Jego rozważania o „płynnej nowoczesności”, „późnej nowoczesności”, prekariacie, holokauście weszły do klasyki myśli filozoficznej i społecznej i są wykładane na światowych uniwersytetach.

Po przejściu na emeryturę był nadal aktywny naukowo. Jeździł z wykładami, odczytami po wszystkich kontynentach), gdzie w mówił o przemianach kultury i cywilizacji. Lubił wykładać, był znakomitym mówcą, a jego wykłady cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Otrzymał mnóstwo bardzo znaczących nagród naukowych i honorowych m.in. 1989 AMALFI (The European Amalfi Prize for Sociology and Social Sciences) za pracę *Nowoczesność i Holocaust*; 1998 ADORNO (Theodor W. Adorno Award); 2006 nagrodę Fundacji VISION 97 Dagmary i Vaclava Havlów (dyplom i pastorał). Był doktorem honorowym uniwersytetów West England, Oslo, Kopenhaga, Londyn, Leeds, Uppsala, Göteborg, Lapland, Praga i Sofia.

Po 1989 r. Baumanowie wielokrotnie odwiedzali Polskę. Profesor był zapraszany na spotkania do różnych uniwersytetów, zaczęły się masowo ukazywać jego książki. W 2004 został rektorem Uniwersytetu Powszechnego im. Jana Józefa Lipskiego w Teremiskach k. Białowieży, prowadzonym przez Fundację Edukacyjną Jacka Kuronia. 19 listopada 2010 r., w dniu 85. urodzin, ówczesny minister kultury i dziedzictwa narodowego wręczył mu Złoty Medal Zasłużony Kulturze Gloria Artis. W 2012 roku został wyróżniony tytułem doktora honoris causa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Ale uznanie i podziw, to tylko jedna strona zainteresowania. W środowisku socjologicznym jedni doceniali jego umiejętność obserwacji zmian zachodzących w społeczeństwie i łatwość znajdowania dla nich nazw, drugich denerwowało to, że prace nie spełniały kryteriów naukowych, były w dużym stopniu publicystyczne, nie pokazywały jaki jest zasięg danego zjawiska, nie stawiały jednoznacznie tez i niewystarczająco je uzasadniały. To, że w dorobku były prace spełniające wszelkie kryteria naukowe, choćby „Klasa-Ruch –Elita”, czy „Nowoczesność i Zagłada”, a prace eseistyczne pisał głównie na emeryturze, nie miało znaczenia.

Odezwała się też prawica, która przypominała mu przeszłość komunistyczną i pracę w organach zwalczających podziemie niepodległościowe. Na spotkania Baumanem zaczęły przychodzić bojówki, próbujące zerwać wykłady.

Również w środowisku naukowym zaczęto domagać się ustosunkowania się do tego okresu. Uniwersytet Warszawski odmówił prośbom instytutów socjologicznych o odnowienie doktoratu. Dla krytyków i oponentów ważniejsze było rozliczenie młodzieńczej przeszłości, niż to, że stał się ofiarą systemu, a jednym z powodów jego usunięcia z Uniwersytetu była krytyka ustroju, że faktycznie ze wszystkich polskich uczonych z nauk społecznych ma wielkie osiągnięcia i uznanie międzynarodowe (co do tego zdecydowanie większość zgadzała się).

Dla socjologów i innych jego twórczość, miejmy nadzieję, pozostanie źródłem inspiracji i pomoże zrozumieć zjawiska świata społecznego.

(Autorką wspomnienia o Panu Profesorze Zygmuncie Baumanie jest Pani Profesor Nina Kraśko)